

njima, kamenje se je začelo valiti z vrhov in pesek jima je bežal izpod nog. Od strahu sta ostrmela: prav tam, kjer sta mislila kopati, je stal — bel konj! Pastir in lovec sta se mu umikala, ali konj je bil vedno pred njima, kamor sta se obrnila. Tedaj je zagrnila oba nesrečneža še gosta megla, da sta tavalala v neznano smer, v veliki nevarnosti, da padeta čez stene v globoki prepad. Končeno sta se vendar znašla na vrhu hrbta, odkoder sta zagledala planino Velo polje. Konjske prikazni pa ni bilo več. Kako in kam je izginila, nista videla. Oddahnila sta si, da sta prišla po neznanih stezah na varen kraj.

Pripovedka pravi dalje, da pride nekoč v te kraje človek, ki bo tako srečen, da bo dvignil zaklad pod kamnitno ploščo. To bo moral biti človek, ki ne bo poznal strahu in bo pogumno streljal s Šmarjetne glave na belega konja, ki varuje zaklad. Še preden bodo prvi sončni žarki prisvetlili, bo moral čakati strelec na pravem kraju. In ko posije sonce na belo grivo te čudne živali, bo morala počiti puška. S prvo kroglo ga mora pogoditi, sicer gorje lovcu. Smrtno zadeti konj bo skušal, preden bo poginil, zmotiti in zmešati strelca, ki pa se ne sme preplašiti, zakaj žival bo končno le onemogla.

Takrat bo mogel lovec izkopati zaklad, ki bo tako velik, da ne bo vedel kam z zlatom. Iz krvi konja pa bodo zrastle cvetice, goličavaricam podobne. Zasejale se bodo po vseh robovih in kotanjah. Ko bo zemlja komaj kopna, bodo že poganjale izpod snega. To bo zdravo zelišče za živino, ki se bo po njem lepo redila. Pa tudi človek, ki bo sam natrgal teh lepih rožic, bo srečen in zadovoljen!

Srečni in zadovoljni smo bili, ko je posijalo zopet zlato sonce. Veselega srca smo uživali lepoto planinskega raja, kjer smo se naužili planinskega zdravja, ki je za pravega turista največji zaklad, ki mu pomladi telo in dušo, da navdušeno zapoje:

»Na goro, na goro, na strme vrhe,
tja kliče in miče in vabi srce!«

J. Urh

Vile planinke

V oddaljeni vasi med visokimi gorami je bilo svatovanje. Mladi logar je vabil v svate. Vse je bilo praznično in še veselih godcev ni manjkalo. Šaj je bil mladi logar najbolj priljubljen človek v vasi; zato se vsi vaščani vesele njegove sreče in se radujejo z njim. Od veselja in sreče žari logarjevo oko. Nekoliko otožno pa sedi v svoji sobici mlada nevesta. Vse ji je v dolini še tuje in nehotne se spomni prejšnjih časov, ko se je izprehajala v družbi tovarišic v mesečini po visokih gorah.

Prišlo pa je takole: Mladi logar je krenil v visoke gore. Nenadoma je zgrešil pravo pot. Ni vedel, kam naj se obrne. Izmučen od dolgotrajne in utrudljive poti, sede na mehki mah, se nasloni ob skalo in mirno zaspi.

Prišlo se je nočiti. Tisto noč pa so imele vile planinke važno zborovanje. Domenile so se, da se zberejo ob skali z mahom porasli, v bližini najglobokejšega prepada, kamor še ni stopila človeška noga.

Bila je jasna in lepa julijska noč. Druga za drugo prihajajo vile planinke na določeni kraj. Zadnja med vsemi se prikaže njih kraljica. Vsa se blesti v mesečini. Spoštljivo se priklonijo vile k pozdravu in kraljica

jim prijateljsko odzdravi; hkrati pa pretrese vile strah, kajti spoznale so na kraljici, da se je moralo dogoditi nekaj nenavadnega v njihovem kraljestvu. Vse nestrpno pričakujejo kraljičinega ukaza. Zdajci se vzpne kraljica s sedeža in jim pravi glasno in z maščevalnim pogledom: »Naš sveti kraj je danes oskrumila človeška noga, zato je nesrečnežu namenjena smrt.« Nato pokaže kraljica kraj, kjer je ležal in spal utrjeni mladi logar. Vile odhite na označeno mesto, kjer zagledajo spečega lepega mladeniča. Smili se jim, ker bo moral umreti, ali pomoči ni. Zdaj se tudi vila kraljica približa mladeniču in ga ukaže pahnuti v bližnji prepad. V tem hipu pohiti vila Spominčica h kraljici, pade pred njo na kolena in jo prosi z milim, prosečim in v srce segajočim glasom: »Draga kraljica, prosim te, pusti mladeniča, ne daj ga ugonobiti! Jaz bi vedno žalovala za njim.« Vila kraljica jo jezno pogleda in veli: »Nisem si mislila, da boš prav ti, Spominčica, postala izdajalka. Toda naj bo. Dvoje ti je na razpolago. Odloči se za mladeniča in zapusti naše kraljestvo, ali pusti mladeniča in ostani pri nas!« Tedaj vstane vila Spominčica, pogleda kraljico in ostale vile tovarišice z lepimi in dobrotljivimi očmi ter reče: »Hočem mladeniča in zapuščam vaše kraljestvo,« nakar pohiti k njemu. V zboru vil se začuje rahlo šepetanje, vila kraljica pa se vzdigne in izreče: »Prekleta bodi na veke, izdajalka našega kraljestva!« V tem trenutku grozno zabobni in odmevi se začujejo od vseh skal naokrog. Vile pa izginejo v mesečini.

Zdaj se zbudi mladi logar. Prestrašen se ozira okoli. Začuden gleda lepo deklico, ki se pripogiba k njemu. Vpraša jo, kjé je. Ona mu odgovori, da naj se nič ne boji, saj čuva nad njim vila Spominčica. Tedaj vstane mladi logar in vpraša deklico, je li ona tista mladenka, ki jo je videl v sanjah in ki ga je rešila smrti v prepadu. Deklica mu razloži, kako jo je kraljica preklela zaradi njega in da je morala zapustiti njeno kraljestvo. Srečen in vesel objame svojo rešiteljico in jo pelje kot nevesto v dolino.

Usoda jima je bila mila in ju je varovala pred vilinim prekletstvom, ker večkrat obiščeta tudi grobove umrlih vil planink, na katerih so vzevele planinske cvetke: planike, encijan in rododendron.

Leopold Paljk

Najprej »štalica« — potem kravica

»Le vkup, le vkup, rejci domačih kuncev! Jože, Tonče, Miha, Peter! Saj smo se zmenili, da napravimo danes hlevček za domače kunce. Brez primernih hlevčkov ne boste mogli uspešno gojiti kuncev. To nikakor ne gre, da bi jih še nadalje redili v hlevih za govejo živino in listnjakih. Naš Peter ima z rejo kuncev v hlevu kaj žalostne izkušnje. Le vprašajte ga, naj vam pove, če ni res!«

»Res je. Kar nič me ni volja še nadalje rediti kunce. Spomladi mi je Osladkarjev Gašper prodal za dva kovača brejo samico, ki sem jo spustil v listnjak, kjer si je v listju uredila gnezdo. Imela je osem mladičev. A že tretji dan sta zmanjkala dva; četrty dan pa so bili samo še trije v gnezdu. Kaj menite, kdo jih je požrl?«

»Podgana.«

»Res je. Zato sem samico in ostale tri mladiče z gnezdom vred odnesel v zaboj ter jih pokril, da jih ni mogla podgana odnesti,« pove Peter in še nadaljuje: »Ko so mladiči nekoliko odrasli, sem jih spustil, da so pristo tekali po hlevu. Pa kaj, ko mi je krava vse pohodila.«